

Газет 2001-йисан
ноябрдилай акъатзава

*РД-дин Докъузпара райондин общественно-политический газет.
Общественно-политическая газета Докузпаринского района РД.*

Эренлардин СЕС

№36 (965) 2-сентябрь, арбе, 2020-йис. Газетдин са экз. кьимет киоскрай - 13 манат

Сифте зенгинин шадвилер

1-сентябрдин юкьуз Докъуз-пара райондин вири школайра чирвилерин Йикъаз талукъарна-вай шад мярекатар кьиле фена. Яргъал члугур каникулрилай кьулухъ, абуру вирида аялриз чпин раklarар ачухна. Коронавирус азардин хаталувал хъуниз килигна, алай йисуз школьникар патал чирвилерин Югъ адетдин тушир жуьреда кьиле фена. Роспотребнад-зордин меслятрал амал авуналди, линейкаяр анжах сад лагъай классдиз кам вегъенвай аялар патал хъана. Аялар диде-бубайривай кьве метрдин яргъаз авунвай. Школадиз гъахъдай раklarив вири аялрин ва муаллимрин температураяр алцумзавай ва гьилериз антисептик язавай. Школьникриз медицинадин маскаяр алул тийидай

ихтияр ганвай, амма абурун диде-бубайри чарасуз алулун лазим тир.

Сифте зенгинин шад мярекатра райондин администрациядин, образованидин управленидин ва хуьрерин администрацийрин векилри иштиракна.

Мугъманри муаллимриз ва аялриз метлеблун югъ тебрикна, сифте нубатда чандин сагъвал, сабур, келунин ва гьакл зегъметдин рекъе цлий агалкъунар хъун тлалабна.

Алава хъийин, алай йисуз муниципалитетдин школайрин партайрихъ 1923 ученик ацукьда, 220 аял патал сад лагъай сеферда яз школайрин раklarар ачух жезва.

Алай йисан кьенин югъ школьникар патал лап важиблуди я,

гьикл хьи, ара хуьнин келун акъалтларайдалай кьулухъ, абур мадни чпихъ галаз са классда келай юлдашрихъ галаз туьш жеда, клани школадиз кьведа ва партайрихъ ацукьда. Къейд ийин, школайриз гъахъун патал алава раklarар ачухнава ва вири классриз зенгерин гьар жуьредин расписание тешкилнава.

Алай вахтунда райондин вири школайр "Вини дережадин гъазурвал" режимда аваз кваллахдайвал гъазур хъанва. Санэпиддин истемишунар кьилиз акъудайвал, коронавирусдин инфекциядикай хуьн патал, школайр герек тир вири тадаракралди таъминарнава.

Вири школайра ван авур сад лагъай зенгини, келунин йис башламишнавайди лишанламишна. Адет хъанвайвал, гьар са школада ам сад лагъай классдин ученикди цусад лагъай классдин ученикдихъ галаз гана.

А. ЭМИРСУЛТАНОВ

Оперштабдин заседание хяна

ВКС-дин режимда аваз Дагъустандин Кьил Владимир Васильеван регьбервилек кваз чи региондин сергьятриз цийн коронавирусдин инфекция гьунин ва ам чукурунин хаталувилиз талукь тир. Оперативный штабдин заседание хяна.

Адет хьанвайвал, анал доклад гваз Дагъустан Республикада кардик квай Роспотребнадзордин Управленидин руководитель Николай Павлов экъечина рахана. Ада РД-дин сергьятра авай цийн коронавирусный инфекцидин санитарно-эпидемиологидин гьаларикай ва ам чукур тавуниз талукь яз къабулзавай алава серенжемрикай хабар гана:

- 25 - августдалди чи республикада коронавирусный

инфекциядин 10 агъзурни 586 дуьшуьш регистрация авунвай. 65 дуьшуьш эхиримжи суткада. Са гьафтедин кьулара твар кьунвай инфекцидин таъсирдик начагь хьайбурун къадар 430 кас ава. Уьзурди, вич гьа виликан дережада аваз хуьзва, гекъигайла, 13 кьилдин сергьятра, 19 районрин чкайра коронавирусдин инфекция чукур тавунин гьалар кьайдадик кваз амуькзава. Абурун жергейра Ахвах, Ахцегь, Божтинский, Буйнакский, Гумбетовский, Гунибский, Дахадаевский ва маса районар ава. Эпидемия чукурин рекьий гуьзчивал ва гел тухузвайбурун негъайралди кьейд ийиз жеда, COVID - 19 азар чукурин гегьеншвал инсанар са чкадай масаниз финиьх галаз алакьалу яз, гзаф инсанри

санал иштиракзавай мярекатар себеб яз, яшайишдин айрувал текуьн себеб яз арадал кьвезва. Инфекцидин чешмеяр - жемиятдин тлуьнар тешкилзавай чкаяр, алишверишдин объектар, гзаф инсанар саналди кватл жезвай чкаяр кьвачелай авун я. Гьвечли дережада аваз саналди кьвалахзавай чкайрин хаталувални ава", - кьейд авуна кьилин санитарный врачди.

Николай Павлова мадни вичин рахунра важиблу са кар кьейднавай. Докладчикдин гафаралди, алатай гьафтеда 26 агъзур тест кьиле тухванвай. Им лагьай чала: суткада 3700 ахтармишун тешкилзава. И кардин негъада инфекция квайбурун кьат винел акьалтуниз ачух куьмекдар жезва. РД-да кардик квай Роспотребнадзордин управленидин руководителди мадни гзаф инсанар саналди кватл жезвай гьерекатар кьиле физвай мярекатар агалунин рекьий меслятар гана. Адан докладдихъ яб акалайдалай гуьгьуьниз, Владимир Васильева кьейднавай гьаларин жигьетдиз талукь яз, вучиз са чкайра гьалар кьайдадик кватла, масанра цийи дуьшуьшар арадал атуьн хаталувал аматла чирунин ва гуьзчивал тухунин рекьий вичин теклифарни гана.

Шагьбала ШАГЬБАЛАЕВ

А. ФИРДОУСИ

(Эвел 29-35-нумрайра)

Рустам ва Зугьраб

(“Шагь-намэ” ктабдай дастан)

Афрасьяба Барман ва Хуман Зугьрабан патав ракъурзава

Хабар хяна Афрасьябаз - пачагьдиз,
Зугьраба кьил хкажнава уяхдиз,

Килигайла, вич аял хьиз, аквазвай,
Викегьдаказ касди женгер чулгвазва.

Адан гьиле авай кьецил туруни
Кей-Кавусак фул кутунва зурунин.

Пагьливанди зурба кьушун кватлава,

Регьбервал гуз, аскеррин къаст садзава.

Тахьай хьтин алатнавай йисара
Гьетре рапрап гузва гила цавара.

Тестикьзавай бязибуру датлана:
Ам Рустаман хва я, адал атанва.

Афрасьяб, вич и хабарди шадарна,
Хьурена ам, риклевай шак гадарна.

Ахпа ада эверна кьве инсандиз,
Дяведин кар чизвай чпиз хъсандиз -

Кьве кьучагъдиз: Барманаз ва Хуманаз;
Абуруз кьушун гана, шагъди лагъана:

"Къун Зугърабан патав физ я кьвачинбур,
Гъар са касдал ала кьетлен-вичин бурж:

Хвена кланда са сир куьне кьегъат тир! -
Рустамаз хва чир тахъурай регъятдиз.

Къуй абуру гьисс тавурай хайивал
Куь кьушунар сад-садал туьш хъайила.

Белки, яшдиз акъатнавай пагъливан
Рекъиз жеда хва - Зугърабан гъиливай.

А вахтунда Иран чна кьачуда,
Кас амукъдач шагъ Кавусан далуда.

Ахпа чна герек са затг жагъурна
Тада Зугъраб, лал ахварал ракъурна.

Я кьейитла Рустама хва авамдиз,
Дердини руьгъ куда адан тамамдиз".

Къучияр шад яз балкланрал акъахна,
Абуру Туран кьулухъ туна, уях яз,

Самангандиз гьална карван девлетлу,
Ядигарар авай ана кьиметлу:

Къизилдин таж, тахт къашунин стлалдин,
Гъазурнавай Зугърабаз гун паталди.

Девейри и пар ялна, гужуртахна,
Шагъдин гафар пагъливандив агакъна:

"Игит аслан! Къачу Иран гьуьжетдин
Чешме хъанвай. Ислягъвал я девлет чи!

Саманганни Иран, Туран лап фадлай
Са сих уьлкве хьун зи рикдин мурад я.

За гузва ваз кьушун - тамир, кьулухъна,
Ацукъ ая тахтуна таж алуқна.

Куьмек гуда ваз Барбана, Хумана -
Чи Турандин пагъливанри, атана.

Герек члавуз фида абур женгиниз,
Яб гуналди ви эмирдиз, зенгиниз!

Гилад абур за куь патав ракъурда,
Къабул ая, аваз кардин гъавурда".

И хабарди уяхнавай Зугъраба
Гуьзлемишна кьушун, галаз шагъ-буба.

Аскеррин гьуьл адан вилик хклуна,
Къиле карван аваз кьвезвай, чуьл къуна.

Сифте сефер яз Хуманаз акуна
Зугърабан буй, гардан, кьуьнер-рагунар.

Гъейран хъана амукъна ам гьасятда,
Ахпа адав салам гана, агатна.

Къелна дуьа, адетдалди Хумана
Шагъди кхъей чар Зугърабав вугана:

"Буюр, аслан! Къела и чар, - лагъана, -
Чун ви жаваб гуьзет ийиз атанва".

Зугъраба и чарчиз жаваб хгана,
Разивилин икъардал ам атана.

Икл, Кьушундин къиле авай регъберри
Гьуьлуьн юзун кутуна мад аскеррик.

Къачуна чил-цав авазрин алатри.
Акъвазариз тежедай сел кьуватрин

Къиле Зугъраб аваз гъахъна Ирандиз,
Цъаяр ягъиз вири адан майданриз.

Зугъраб Лацу кьеледал теплимши жезва

Хкаж хъанвай Ирандин тик сергъятдал
Лацу кьеле-хуьзвай халкъдин азадвал

Гъажир язвай члехиди а кьеледин,
Ам кьушундин къиле авай уьлкведин.

Адаз гузвай гъар патахъай теклифар
Гуждагъама. Регъбер тир ам арифдар.

Авай адахъ са руш гуьзел, гъед хътин,
Къилих лагъайтла, лап туьнт тир вичин.

Ислягъвилин икърар чурна атанвай
Зугъраб, сифте яз гъажира къатлана.

Геж тавуна акъахна ам балкландал,
Жида къуна гъиле, фена майдандал.

Царцлар гузвай адан хци яракъди,
Элкъвена ам кьушун галай патахъди,

Рахана икл: "Аватла куь арада
Балкландаллаз женг тухунин барадай

Жуьрэтлу тир виклегъ аскер жергедин
Къуй экъечрай ам захъ галаз дяведиз!"

Экъечл авур пуд пагъливан нубатдин,
Пудни ада ярхарна туьнт кьуватдив.

Гъажиран гуж акур ч'авуз женгина
Зугърабавай акъваз хъанач гуьгъуьна.

Ам хурудиз экъеч'на туьнт душмандин,
Къвачерикай руг хкатиз балк'андин.

Шад яз ада Гъажираз ик' гъарайна:
"Рекъида вун ви ажуьгдик къурана.

Ша, экъеч'ла, гила вахт я майдандал
Ваз леке гъиз клан тушг'ла ви виждандал.

Вуж-вуж ят'ла, чун къушунриз аквада,

Са вун яни авай игит дуьньяда?"

Ваз чизвач'ла, зун акурла усалдиз
Аслан закай кат ийизва, чакъал хъиз.

Хъанвач зи тай пагъливанрин арада,
Акъвван на къил къамир, жегъил, гъавада.

Чир хъухъ, за ам бедендихъай галудна
Кей-Кавусаз, ядигар яз, ракъурда".

(Къат' ама)

Таржума авурди: Ш. ШАГЪБАЛАЕВ

Хизандин саламатвал

Хизан сагъ саламатдиз гъик' хуьда? И суал гъафбуру чпи-чпиз гузва. Ам ахътин дуьшуьшрани арадал къевезва хъи, гъуьлдуьни папа чпин рафтарвилера са гъихътин ят'ани писвал, вичи хизандин битав тирвиллиз къурху гузвай зат' мукъвал жезвайди гъиссайла.

Идахъ галаз алакъалу яз къейд авун лазим я хъи, хизанар чук'унин къадар эхиримжи ц'уд йисуз чир жезвай тегъерда артух хъанва. Ша чна санал и месэладай къил акъудиз ва хизандин къене жезвай виридалайни четин месэлайрай экъеч'дай рекъер жагъуриз алахъин.

Къилинди - дикъет гун я

Къейд авун лазим я хъи, гъикъван фад гъуьлдуьни папа хизанда авай сагъсуз гъалдиз дикъет гайит'ла, гъакъван хизан сагъ-саламатдиз хуьнин гъаф мумкинвилер ава. Амма тежрибади къалурзавайвал гъаф пай хизанри сада-садаз чпивай жезвай къван нагъакъан гафар лагъана ва месэла гъялун патал дустарни мукъва-къилияр желбна, ахпа психологривай куьмек жагъурзава. Ибур бинедиз къачуна, гъасятда сад лагъай ва къилин къайда лугъун:

Маса ксар желбна гуьужетрин сергъятар гегъенш тавун.

Гъуьлдуьни папа сада-садалай мукъва-къилийриз ва я дустариз арза авун герек туш. Им а себебдалди важиблу я хъи, абуру дуьз себеб

авачиз къведакай садан пад къада ва муькуь патак тахсирар кутада. Нетижанда гъуьлуьз ва я папаз вич гъахъ тирвиллин ягъалмиш фикир арадал къевезва. Маса гъалара гъуьлни паб, вири сифте къилелай башламиш хъувуна, чебни развилел атун мумкин тир, амма и кар гъялун патал мукъва-къилийри адаз манийвал авун мумкин я.

Гъакъикъат рахазвайдан мецел ваь, яб гузвайдан япара ава.

Хизанда хъсан араяр хуьн патал гъамиша чир хуьн лазим я хъи, хизандай сада лагъай гафариз муькуьда ч'урук'ла баян гун мумкин я. Лап важиблу я гъавурда хуьн а кардин хъи, гъар са касди вичиз ван жезвай хабарар жуван тежрибадиз килигна къабулзава. Психологияда идаз апперцепция лугъуда. Апперцепциядин акъалт'лай ажайибвал гъаклан са мисалдал ачух

жезва. Чна фикир ийин хъи, тамун юкъва авай ачух майдандиз пуд кас килигзава: художник, агроном ва военный. Абуру пудни гъа са чкадиз килигзавайди ашкара я, ама гъа са вахтунда абуруз гъар жуьредин зат'лар аквада. Художникдиз са пейзаж ва жуьреба-жуьре хъенер ва рангар аквада, военныйдиз аквадайди дяведа ишлемишиз жедай чилин чинин къет'ленвилерин я, агрономди лагъайт'ла, накъвадиз ва набататриз фикир гуда. Нагагъ чна абуруз низ дуьз аквазва гъана суал гайит'ла, жаваб жагъидач, гъик' хъи гъардаз аквазвайди - адаз вуч акваз вердиш ят'ла, гъам я. Гъа ик' я инсандиз ван къевезвай хабарарни: ада вичи фикир ийидай жуьредихъ галаз къурвал абуру ч'урувилехъди дегишарда. Къат'унин гъалат'лар т'имиларун патал, лазим я, са патахъай, жуван гафарал ва абуру лугъунин жуьредал (яни интонациядал) гуьзчивал

авун, муькуь патахъай - рахазвайдавай, куьн адан гъавурда дуьз акъунани лагъана, хабар куьн. Гзаф вахтара хизанда ихътин шикил акун мумкин я: и ва я маса вакънайрикай сада-садаз чпин фикирар лугъудайла, чпизни хабар авачиз гъужетриз акъатзава. Бязи хизанра гъуьлуьнни папан арада адетдин рахун-луькьлуьн гъич авач. Абурун арада авайбуьр сада-садаз туьгьметар авун, наразивилер къалурун я. Карни ина туьгьметра авач, кар ана ава хьи, абуру чпи вири теклифар ва я тлалабунар гъакл къабулзава. Месэла, гзаф агъвал авачир ва гъуьлуь идан патахъай хажалат ийизвай хизанда, папа, ял ягъиз фенайтла гъикъван хъсан жедай, лагъай гафар гъуьлуь хъел кваз къабулда ва папаз адаз такъат авачирвал къалуриз кланзава лагъана, тахсирлу ийида. Ихътин мисалар гзаф гъиз жедая ва вирина

авайди гъа сад я: сада са гафар лугъуьза, муькуьдаз маса гафар ван къевезва. Гъа идаз сад садан гъавурда акъун тавун лугъуда. Ам хъун патал гъуьлуьни папа сада-садаз яб гуз чирун лазим я. Идахъ галаз алакьалу яз къетлен фикир гун лазим я масадан паталай (яни адаз вуч лугъуз кланзавайтла) фикир хъувуниз. Аквадай гъалда, гъуьлуьнни папан рафтарвилера масадан патахъай бизнесуз фикирар авунилай хаталу са затни авач. Ахътин дуьшуьшарни жезва хьи, гъуьлуькайни папакъай сад муькуьдан патахъай бизнесуз фикиррихъ агъаз гатлумзава ва адахъ галаз вич тухунин тегъер туькьурзава.

Ихтибар ийиз чир хъуьх

Хизанда гъамиша мягъкем алакьаяр хъун патал, масадаз ихтибар ийиз чир хъун ва жуваз

ихтибар ийидайвал алахъна кланда. Эгер, месэла, папа вичиз миьхиз ихтибар ийизвайди гъуьл инанмиш яз хъайитла, адаз масабурухъ галаз алакьалу тир рафтарвилерин месэлаяр вичин папахъ галаз веревирд ийиз регъят жедая, амма ина са важиблу кар ава. Гзаф инсанар вучиз ятла чпи масабуроз ихтибарвал ийиз хъунихъ чалишмиш жезва, амма дуьз жедай, эгер масабуровай ваз ихтибар ийиз жезвайтла, кар ана ава хьи, эгер инсанар вахъ инанмиш ятла, вуна абурун далудихъ чинеба са вуч ятлани ийида лагъана, абурун фикирдиз къеведач.

Винидихъ лагъайдан нетижа къадайла къейд ийин хьи, хизанда саламатвал хуьн патал, жуьв хъсан жез алахъна кланда, масад хъсан хъунал вил алаз акъвазна кландач. Им хизанда саламатвал хуьнин бине я.

Алиасгъаб МУРЗАЕВ

ИСЛАМДИН УЪМУЪРДАЙ

Харижитрихъ галаз хъайи рахунар

Ибн Касира, Аллагъдин регъимдик хъурай вич, кхъизвайвал, Сиффинда хъайи вакънайрилай къулухъ, мусурманрин ивиар экъич жезвай жуьре акурла, женг тухузвай къве патани - Алидини ва Муавияди, Аллагъ рази хъурай чпелай, икърарнамадал атун къетйна. Ягъунар акъвазарун патал ва вири мусурманриз хъсан хъунин мураддалди, къарар акъуддайвал гъар са патай са кас хъигъун къетйнай. Муавиядин, Аллагъ рази хъурай вичелай, патай Амр бин 'Ас, Аллагъ рази хъурай вичелай, хъягъна, амма Алидин, Аллагъ рази хъурай вичелай, патай - Абу Муса аль-Аш'ари, Аллагъ рази хъурай вичелай. Нетижаяда, и судъяйри акъудай къарардал къве падни рази хъана кланзавай. Къалмакъалрикай яргъа хъун патал кхъинралди тестикъардайди къетйнай.

Икърарнама ихътин гафаралди башламишнавай: "И икърар инанмишбурун гъаким Али ибн Абу Тлалиба тестикъарнава".

Муавиядин, Аллагъ рази хъурай вичелай, терефдар Амр бин 'Асиз, Аллагъ рази хъурай вичелай, и цларар акурла, ада лагъана: "Гъакл адан ва адан бубадин тлварар кхъихъ.

Ам куь гъаким я, чиди - ваь". Адан гафар ван хъайила, Али, Аллагъ рази хъурай вичелай, рази хъана, ада "инанмишбурун гъаким" лугъудай гафар члуьриз туна ва вичин ва бубадин тлварар кхъиз вугана. Адалай къулухъ Али, Аллагъ рази хъурай вичелай, вичин терефдаррихъ галаз Куфадиз рекъе гъатна. Куфадин патав третей суддал рази тушир саки 12 агъзур кас гъай. Абуьр адакай чара хъана, Харура лугъудай чкада акъваз хъанвай ("аль-Бидая ва аль-нигъая", 7-том, 265-267-чинар, "Даруль кутубиль 'ильмияти" чапхана).

Алидивай, Аллагъ рази хъурай вичелай, абуру гъайиф члуьгун ва третей суддикай къерех хъун тлалабзавай. Алиди, Аллагъ рази хъурай вичелай, къабудай къарардал, яни инсанриз къарар къабуддай ихтияр хъун, абуру кваз къазвачир, гуя Къуръанда вири къарарар малумарнава. Чпин гафариз къуват яз, абуру "Юсуф" сурадин 40-аят гъизвай (мана): "**Къарар анжаз Аллагъди къабулзава**".

Абурун арада Пайгъамбардин, салам ва хийирдуьба хъурай адаз Аллагъдин патай, гъич са асгъабни авачир. Абурун

къадар къумлуьхдин бедевияр себеб яз артух жезвай ва чкадин тлварциз килигна абуруз "харуритар" лугъузвай, амма абурун къилин тлвар "хаварижар" тир.

Эгер абуру пайда хъунин себебдикай лагъайтла, им пак тир кхъинрин винел патан манадин гъавурда акъун ва къумлуьхдин бедевийрин савадсузвал тир. Чпин фикиррин нетижадалди абуру гзаф бедбахтивилер гъана ва гзаф ивиар экъична.

Ибн Аббаса, Аллагъ рази хъурай вичелай, ахъайна: "Харуритар дяве гъаз Алидал, Аллагъ рази хъурай вичелай, экъечлиз гъазур хъанвайди чир хъайила, инсанри къевез адаз хабар гуз хъана. Алиди, Аллагъ рази хъурай вичелай, абуруз лугъузвай: "Тур абуру, атурай, за абурухъ галаз женг тухудач, та абуру сифте тухудалди, абуру гъакл ийида".

Садр за Алидиз, Аллагъ рази хъурай вичелай, лагъана:

- Я инанмишбурун гъаким, зун а инсанрин патав фена, абурухъ галаз рахада!

- Заз ви чандиз къурху жез кичлезва, - жаваб гана Алиди, Аллагъ рази хъурай вичелай. →

- Зи патахъай кичле жемир, Аллагъди гайитла, вири хъсан жеда, рах абурухъ галаз гьюрметдивди зун абаду ва садазни зарар гудач, - лагъана за ва йемендин парчадикай цванвай жуван парталрикай лап хъсанди алукина, абурун патав рекъе гъатна. Нисинин вахт алукайла зун абурун патав агакъна ва заз ибадатрал гьалтайла абурулай гзаф чалишмишвал аквазвай иснанар акурди туш: гзаф ибадатар ийидай къван абурун гъилер деведин метпериз ухшар хъанвай, гзаф саждаяр ийидай къван абурун пелерал гелер алай. Абурул михвидаказ чухъвенвай перемар алай, йифер уяхдаказ акъудуниз килигна, абурун чинар аман атанвайбуруз ухшар тир. Зун акурла, абуру лагъана:

- Салам хъуй ваз, я Ибн Аббас, вун чи патав атунин сеbeb вуч я? Вал алай иер партал вучгинди я? (Парталрикай рахуналди, гуя зун дуьньядин девлетрин эсердик акатнава лугъуз, абуруз заз туьгмет ийиз клан хъана).

- Зун куь патав атунин сеbeb ам я хьи, куьне Алидин, Аллагъ рази хурай вичелай, адресдиз наразивал къалурзава ва адаз туьгметар ийизва. Зи парталдикай рахайтла, за квез лугъуда, заз Аллагъдин Расул, салам ва хийир-дуьа хурай адаз Аллагъдин патай, гъа идалайни иер партал алаз акуна. Аллагъди Пайгъамбардиз, салам ва хийир-дуьа хурай адаз Аллагъдин патай, вагью рекъе тунвай (мана): "Лагъ, Аллагъди Вичин лукъариз халкънавай иервал ни къадагъа ийизватла..." ("аль-А'раф" сура, 32-аят).

Ибн Аббасан, Аллагъ рази хурай вичелай, инкариз тежер жаваб ван хъайила, абуру мадни жузуна:

- Вун вучиз атанва?

- Зун куь патав Пайгъамбардин, салам ва хийир-дуьа хурай адаз Аллагъдин патай, асгъабрин патай ва Аллагъдин Расулдин, салам ва хийир-дуьа хурай адаз Аллагъдин патай, езнедин (Алидин) патай атанва. Абуру алай чкадал чи Пайгъамбардиз, салам ва хийир-дуьа хурай адаз Аллагъдин патай, Аллагъ Тааладин патай вагью къвезвай ва гъавилай асгъабриз абурун мана лап хъсан чизва. Амма куь арада абурукай садни авач", - лагъана Ибн Аббаса, Аллагъ рази хурай вичелай.

Анал алайбурукай сада лагъана:

- Адахъ галаз рахамир, вучиз лагъайтла ам къурайшитрикай я, абурукай Аллагъ Таалади лагъанва (мана): "Абуру гьюьжетар ийиз кландай халкъ я" ("аз-Зухруф" сура, 58-аят).

(Дугъриданни, и аят гъи жуьреда чпиз субут авуртлани, гъакъикъат къабул тийиз, анжах гьюьжетар ийизвай мекканви мажусийрин жигъетдай рекъе тунвайди тир).

Абурукай къведа, я туштла пуда лагъана:

- Къуй рахурай!

За и члавуз жузуна:

- Пайгъамбардин, салам ва хийир-дуьа хурай адаз Аллагъдин патай, амледин хчин, адан езнедин, адахъ сифте инанмиш хъайи инсандин ва адан жергейра Пайгъамбардин, салам ва хийир-дуьа хурай адаз Аллагъдин патай, асгъабар авайдан адресдиз квез гъихътин туьгмет ава?

Абуру жаваб гана:

- Чна адак пуд тахсир кутазва.

- Абуру вучтин тахсирар я? - жузуна за.

- Ада къарар къабулун патал инсанрин фикиррикай - третьей суддикай куьмек къачузва, бес Аллагъди лагъаначни къван (мана): "Къарар анжах Аллагъди къабулзава" ("Юсуф" сура, 40-аят). Аллагъдин и гафарилай къулухъ, мад инсанрин къарардиз ина чка авани? - лагъана абуру.

- Генани вуч? - жузуна за.

- Ада инсанрихъ галаз женг тухвана, анжах есирар ва трофейар къачунач. Бес адахъ галаз дяве тухвайбуру имансузар хъайила, абурун эменни адаз гьалал я къван. Амма эгер абуру инанмишбуру тиртла, абурун иви экъичдай ихтияр авачир къван?! - лагъана абуру.

- Мадни вуч? - жузуна за.

- Ада гъакимвилини лишан къалурдай гафар "Инанмишбурун гъаким" ч'урна (Ада а гафар вучиз ч'урнайтла, винидихъ хъенва). Бес ам инанмишбурун гъаким тахъайла, имансузрин гъаким жезва хьи! - лагъана абуру.

- Маса наразивилер авани? - жузуна за.

- Чаз гъа и наразивилер бес жезва, - жаваб гана абуру.

- Эгер за Къуръандин аятрал ва Аллагъдин Расулдин, салам ва хийир-дуьа хурай адаз Аллагъдин

патай, Суннадал куь батлвал субутайтла, куьн наразивилерикай инкар жедани? - жузуна за.

- Эхъ, инкар жеда, - жаваб гана абуру.

- Алиди гуя къарар акъудун патал инсанривай куьмек тлалабнава лугъудай куь тахсирдин жигъетдай, за квез Аллагъдин гафаралди жаваб гуда (мана): "Я инанмишбуру, игърамда авай вахтунда куьне гьюьрч мийир. Эгер квекай сада къастуналди гьюьрч авуртла, гъа яна къейи хътин ничхирдин чкадал гъайван эвез хъийида. Адан жигъетдай квекай тир адалатлу къве итимди къарар акъудзава..." ("аль-Маида" сура, 95-аят).

Гъаклини папан ва итимдин рафтарвилерикай Аллагъди Къуръанда лагъанва (мана): "Эгер квез абурун арада чьюьрукъ жез кичлеватла, гьюьжет гъялдайвал папан хизандай са судья ва итимдин хизандай са судья рекъе тур..." ("ан-Ниса" сура, 35-аят).

За квевай Аллагъдин хатурдай тлалабава, лагъ заз, чанар хуьн патал ва ивиар экъичун аквазарун патал эверзавай инсанрин къарар важиблу яни, тахъайтла, вичин къимет диргъемдин къудакай са пай тир къуьрен жигъетдай къабулнавай къарар, я туштла, хизанрин такъурвилер гъялзавай инсанрин къарар? Аллагъ Тааладивай инсанрал вегин тавуна Вичивайни къарар акъуд жезвайди, квез чизва! - лагъана за.

- Аллагъдал къин къазва, чан хуьн ва инсанрин араяр туьк'уьр хъувун виридалайни важиблу я, - лагъана абуру.

- Ак' хъайила куьн сифтегъан тахсир инкар ийизвани? - хабар къуна за.

- Эхъ, инкарзава! - жаваб гана абуру.

- Муавиядихъ галаз женг тухвана, анжах Алиди есирар къун тавуниз килигна ва трофейар клват'навач лугъуз, куьне адак тахсирар кутазва, амма идан жигъетдай заз квевай хабар къаз кланзава: "Квез инанмишбурун диде Айшадин, Аллагъ рази хурай вичелай, намус агъузарииз кланзавани (Айша Муавиядин патал алай)? Тахъайтла, квез амни, гъа амай дишегълияр хъиз, ашна яз къаз кланзавани? Эгер куь фикирар гъа ихътинбуру ятла, куьн динсузар хъанва! Эгер куьне адаз инанмишбурун диде

лугъуникай инкар хъайитла, и члавузни куьн диндай акъатзава, вучиз лагъайтла Аллагъди Къуръанда лагъанва (мана): **"Инанмишбурун къайгъуда абурулай чпелайни гзаф Пайгъамбар ава ва адан папар инанмишбурун дидеяр я"** ("аль-Агъзаб" сура, 6-аят).

Куьн кве ягъалмишвилини арада кве риклин хъанва. Ибурукай кведакай куьне гъим хъягъзава? Винидихъ лагъай Алидин хиве тунвай тахсир гила куьне инкарзавани? - лагъана за абуруз.

Абуру сада-садаз килигна ва лагъана:

- Эхъ, инкарзава, - лагъана абуру.

- Алиди, Аллагъ рази хъурай вичелай, вичин гварцидин вилик квай "Инанмишбурун гъаким" лугъудай гафар чурнава лугъуз, куьне

къалурзавай наразивилиз за квез ахътин гафар лугъуда хъи, квевай ам инкариз жедач. Дугъриданни, Аллагъдин Расулди, салам ва хийир-дуьа хъурай адаз Аллагъдин патай, къурайшитриз кхьинрин икърардал къул члугъаз эверайла, ада Алидихъ, Аллагъ рази хъурай вичелай, элкъвена лагъана: "Кхъихъ: "И икърар Аллагъдин Расул Мугъаммадан, салам ва хийир-дуьа хъурай адаз Аллагъдин патай, я". Къурайшитрин векилри лагъана: "Эгер чаз вун Аллагъдин Расул тирди чизвайтла, чна вахъ галаз женг тухудачир, гъавилай кхъихъ: "Абдуллагъдин хва Мугъаммадан, салам ва хийир-дуьа хъурай адаз Аллагъдин патай, икърар". И члавуз Пайгъамбарди, салам ва хийир-дуьа хъурай адаз Аллагъдин патай, лагъана: "Аллагъдалкъин хъуй, гъатта

куьне а кар хиве къазвачтлани, зун Аллагъдин Расул, салам ва хийир-дуьа хъурай адаз Аллагъдин патай, я. Я Али, кхъихъ: "И икърар Абдуллагъдин хва Мугъаммадан, салам ва хийир-дуьа хъурай адаз Аллагъдин патай, я". Аллагъдин Расул, салам ва хийир-дуьа хъурай адаз Аллагъдин патай, Алидилай, Аллагъ рази хъурай вичелай, хъсанни тир, артухни. Амма ада "Аллагъдин Расул" лугъудай гафар кхъиз вуганач лугъуз, ам пайгъамбаррин жергедай акъатнавач къван. Куь ягъалмишвиликай гила куьн кьерех жезвани? - хабар къуна за.

- Эхъ, инкарзава, - лагъана абуру ва и юкъуз чпин разисузвилерикай кве агъзур инсан кьерех хъана.

НАСИГЪАТ

И вакъиадай гъар жуьре нетижаяр ва тарсар хкудиз жеда. Вири делилар акъудиз алакъдач, къуй клелзавайда вичи фикиррай ва вич патал чарасузбур акъудрай, за абурукай анжах са бязибур кьейдда.

Сад лагъайди: Пак кхьинрин гъавурда дуьз акъун тавун. Ибн Аббасахъ, Аллагъ рази хъурай вичелай, галаз рахайбурун фикир гъикъван дарди гиртла, чаз винидихъ галай суьгъбетдай аквазва. Халиф Али, Аллагъ рази хъурай вичелай, хаварижри динсузвиле тахсирлу авунин себебдиз фикир це куьне! Адан себеб, халифди третей суддикай куьмек акун тир. Абуру лагъана: "Ада къарар къабулун патал инсанрин фикиррикай - третей суддикай куьмек къачузва, бес Аллагъди лагъаначни къван (мана): **"Къарар анжах Аллагъди къабулзава"** ("Юсуф" сура, 40-аят). Аллагъдин и гафарилай къулухъ, мад инсанрин къарардиз ина чка авани?" - лагъана абуру Ибн Аббасаз, Аллагъ рази хъурай вичелай. Амма гъакъикъатда, Алиди, Аллагъ рази хъурай вичелай, третей суддин разивал гудайла, хаварижриз хабар авачир, бинедда къунвай маса аятарни авай къван.

Чи аямда гъа хаварижри хъиз са бязи ягъалмиш хъанвай дестейри, гъа и къайда ишлемишзава. Исламдин къанунрин гъавурда чпин дар къатгунралди гъавурда гъатуналди, абуру Къуръандин са бязи аятар, я туштла са бязи гъадисар, чпин гафар гъахълу ийидай делилар

хъиз гъуналди, са гъихътин ятлани къарар къабулзава. Гъа са вахтунда, гъа хаварижри хъиз абуру амайбуруз (аятриз ва гъадисриз) килигни ийизвач, мумкин я абурукай абуруз гъич хабарни тахъун.

СССР чкайдалай къулухъ, адан территорияда яшамаш жезвай мусурманар, чеб патал цлийи вакъиадихъ - диндин месэлайрал гъалтайла кве патахъ чара хунихъ галаз туьш хъана. Тапан диндин фикирралди уммат кве чкадал пайзавайбуру, чпихъ галаз рази туширбур вири динсузвиле тахсирлу авуналди, инанмишбур гъейранарна. Абуру ихътин дегешвилериз гъазур тушир.

Абурун ягъалмишвилерин къилин кве себеб: пак кхьинрин винел патан мана къачун, контекст галачиз гъавурда акъун (Аллагъди са бязи къарарар къабулунин метлебдикай фикир тавун); амайбуруз килиг тавуна, са бязи делил къачун. Гъа и месэладин гъавурда твадай маса аятарни авайди, абуру чирвал авачиз Къуръандин са делил бинедда къуна, чпин хсуси фикирралди къарар акъудна. Гъа и кар себеб яз Ибн Аббаса, Аллагъ рази хъурай вичелай, Къуръандин амай делилралди хаварижрин сивер агална ва абурувай адаз акси са гафни лугъуз жезвачир.

Имам ШатГибиди, Аллагъдин регъимдик хъурай вич, вичин ктабда кхъизва: "Тайин тир къарар

къабулдайла Шариятди къунвай макъсаддикай чирвал тахъуна, ягъалмишвилини бине ава" ("аль-Иътисам", 2-том, 182-чин).

Къвед лагъайди: мусурманар сад хъунин чалишмишвал. Гъа и делил чавай Алидин, Аллагъ рази хъурай вичелай, гафарай акъудиз жеда: "Тур абуру, атурай, за абурухъ галаз женг тухудач, та абуру сифте тухудалди". Алидиз, Аллагъ рази хъурай вичелай, мусурманар пай хъана ва абурун къуват зайиф жез кичлезвай, гъавилай ада дяведин гъерекатар башламишдай ихтияр ганач.

Байгъакъиди, Аллагъдин регъимдик хъурай вич, "Сунануль Къубра" ктабдин 8-томдин 179-чина хаварижрихъ галаз хъайи Ибн Аббасан, Аллагъ рази хъурай вичелай, рахунар къалурнава. Гъа и рахунар Ибн Гъажар Гъайтамиди, Аллагъдин регъимдик хъурай вич, "Муджмау Заваид" лугъудай вичин ктабда Габаранидин ва имам Агъмадан, Аллагъдин регъимдик хъурай чеб, "Муснад" ктабда къалурнавай гафар я лугъуз кьейдзава ва и къиса агакъарнавайбур якъинбур тирди лугъузва.

Гъакъини и къиса Гъафиз Ибн Касира, Аллагъдин регъимдик хъурай вич, вичин "аль-Бидая ва аль-нигъая" ктабда къалурнава.

И рахунрай жув патал гзаф тарсар хкудиз жеда, ада чун, мусурманар, кве туьш жезвай вакъиайрин

И рахунар веревирд авурла, чаз аквазайвал, чи аямда тарих тикрар жезва, дегиш хъанвайди анжах игитар, вахт ва чка я.

Садвал хъунин чалишмишвал Ибн Аббасан, Аллагъ рази хъурай вичелай, амалрани аквазва. Ам хаварижрин патав абурун вилер ахъаюн патал ва абурун рикге гьатнавай шаклувилер алудун патал вич фенай. Садвал хъун патал къенин мусурманри гъа ихътин камар къачуна кланзава. Амма адав гьикI агакъда? Къенин юкъуз гъар са мусурмандин сиве авай гафар: "Чун стхяр я, чун сад хъана кланзава, чун пай хъана кланзава". Амма и гафар уьмуьрда гьикI бажармишда? А гафар гьикI сивера амукъ тийидайвал, вуч авуна кланда? Мусурманрин садвал - им Шариатдин истемишун я. Гъавилай, садвал хъун патал, чна къайдаяр Шариатдай жагъурна кланда. Яни чун Къуръандин ва Пайгъамбардин, салам ва хийир-дуьа хъурай адаз Аллагъдин патай, Суннадин гъавурда дуьз акъун лазим я. Гъа ида чун садвилел гъида, бес Къуръан чахъ сад ва Сунна чахъ сад я къван авайди. Садвилел гъидай рехъ гъа им я. Гъа идал Ибн Аббасани, Аллагъ рази хъурай вичелай, эвернай. Ада хаварижар дуьз рекъе тун патал ва мусурманар сад хъун патал, лагъана: "Эгер за Къуръандин аятрал ва Аллагъдин Расулдин, салам ва хийир-дуьа хъурай адаз Аллагъдин патай, Суннадал куь батулвал субутайтга, куьне наразивилер инкар ийидани?" Гъавилай, садвилел атунин рехъ - им Къуръан ва Сунна

я. И гафарилай вилик Ибн Аббаса, Аллагъ рази хъурай вичелай, дерин мана авай маса гафар лагъанай: "Зун куь патав Пайгъамбардин, салам ва хийир-дуьа хъурай адаз Аллагъдин патай, асгъабрин патай ва Аллагъдин Расулдин, салам ва хийир-дуьа хъурай адаз Аллагъдин патай, езнедин патай атанва. Абуру алай чкадал чи Пайгъамбардиз, салам ва хийир-дуьа хъурай адаз Аллагъдин патай, Аллагъ Тааладин патай вагъю къвезвай ва гъавилай асгъабриз абурун мана лап хъсан чизва. Амма куь арада абурукай садни авач".

Аллагъ Чехи я! Ибн Аббаса, Аллагъ рази хъурай вичелай, ина лап важиблу чка къалулна: Къуръандин ва Суннадин гъавурда жуван фикирдин нетижайралди ваъ, ва санин ятлани таржумайрай ваъ, анжах асгъабрин ва абурун гуьгъуьна авай несилдин фикирралди акъуна кланда.

Аллагъ Таалади Къуръанда лугъузва (мана): "Куьне Аллагъдин рехъ яхъ ва пай жемир..." ("аль-Имран" сура, 103-аят).

Имам ШатГибиди и аятдин гъавурда туналди кхъизва: "И аятди гъавурда твазайвал, садвал анжах са рехъ къурла жеда. Эгер гъар са дестеди вичин рехъ къуртга, пай хъуникай катиз жедач. Идан жигъетдай Аллагъди "аль-Ан'ам" сурадин, 153-аятда лугъузва (мана): "Гъакъикъатда, ам Зи ачух рехъ я. Куьне гъа рехъ яхъ ва маса рекъерай фирмир, тахъайтга куь пай жеда..." ("аль-Иътисам", 2-том, 92-чин).

А. ЭМИРСУЛТАНОВ

Утерянный аттестат об основном общем образовании за номером А№029622 выданный в 1993 году Микрахской СОШ Докузпаринского района на имя Курбалиевой Эрзи Миршидовой считать недействительным.

Утерянный аттестат об основном общем образовании за номером В№1481166 выданный в 2004 году Курушской СОШ Докузпаринского района на имя Агамелова Ильяса Рустамовича считать недействительным.

«ГОЛОС ЭРЕНЛАРА»

2001-йисан
ноябрдилай акъатзава

Тешкилайди:
Докузпара райондин
администрация,
Дагъустан Республика

Учредитель:
Администрация Докузпаринского
района, Республика Дагестан

Къилин редактор:
А.Э.ЭМИРСУЛТАНОВ

Жавабдар секретарь:
В.С.АГЪАМУРАДОВ

Хусуи корреспондент:
Ш.О.ШАГЪБАЛАЕВ

Корректор:
Ш.О.ШАГЪБАЛАЕВ

Верстка авурди:
КЪ.В.АГЪАМИРЗОЕВ

Газетдин индексар:
Зур йисан къимет - 278 м.
Йисан къимет - 556 м.

Чандиз вахкай вахт: 14:00
Чанзавай вахт - 17:00

Тираж 456

Редакциядинни макъалайрин авторрин фикирар сад тахъун мумкин я. Макъалайрин делшлрин дуьзвилли патахъай жаваб авторри чни гуда. Макъалайриз рецензия гуьвач ва абур элкъвена вахкузвач. Мадни, чпин макъалайра дегшивилер тунал, къилер дегшиарунал рази тушир мухбиривай чна абур редакциядиз ракъур тавун тIагабзава.

Газета зарегистрирована Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Дагестан

Регистрационный номер ПИ №ТУ5 - 00256 от 14 июня 2013 г.

Редакциядин, издательстводин ва типографиядин адрес:

368750, Докузпара район, Усугъчай хуьр,
тел.+7 (8722) 55-14-61
e-mail:

golos-erenlara@mail.ru
Чи сайт: www.erenlar.ru